

واکاوی تاثیرپذیری افراد از رسانه

دکتر مجید ابهری
عضو هیات علمی
دانشگاه
شهید بهشتی

انسان‌ها همواره از عوامل محیطی چه دوست و هم صحبت و چه فیلم و ابزار بصری و مجله و روزنامه و عکس ثابت و متحرک تاثیرپذیری غیرقابل انکار دارند. در بسیاری از اوقات یک فرد بدون دقت و توجه، حرف زدن و تکیه کلام حتی لهجه هم صحبت خود را پذیرفته و رفته رفته در ضمیرش نهادینه می شود.

در یک پژوهشی که از بهرکاران جوان به عمل آمد این افراد که بین ۱۴ تا ۱۷ سال داشتند گفتند رفتارهای نادرست اعم عبارت کلامی و دشنام، طرز غذا خوردن و نحوه نشست و برخاست را از دوستان و همشینیان خود فرا گرفته اند.

یک پسر ۱۲ ساله نحوه قتل دوست ۱۰ ساله اش را از یک سریال تلویزیونی آموخته بود و به عنوان تمرین آن را در مورد دوستش به اجرا درآورده است.

در همان پژوهش که بین ۲۵۰ نوجوان و جوان و ۸۵ زن و مرد ۲۰ تا ۳۵ سال به اجرا درآمد، حدود ۲۲۰ نفر آرزو می‌کردند کاش جای دوستان خود بودند.

براساس داده‌های علمی در علوم رفتاری تصاویر بصری و دیداری در فهرست عوامل موثر بر تغییرات رفتاری قرار دارند.

تعداد قابل توجهی از نوجوانان و جوانان که مرتکب جنایت یا سرقت شده‌اند گفته‌اند که بعد از تماشای یک فیلم حاوی نکات یادشده دچار هیجان‌های روحی و عصبی شده و دست به سرقت یا قتل زده‌اند.

در بین ۲۵۰ زن متاهل در طیف سنی ۱۸ تا ۲۵ سال که وارد روابط موازی جنسی شده‌اند، ۹۵ نفر آنها اظهار داشته‌اند بر اثر تماشای فیلم‌ها و سریال‌های شبکه‌های ماهواره‌ای تحریک شده و دست به چنین حرکاتی زده‌اند.

ممکن است بعضی از عزیزان بر عرایض اینجانب خرده بگیرند که سلامت یا انحراف رفتاری وی در دست خود ایشان است؛ بله، این ادعا کاملاً درست است اما چند درصد مردها یا بانوان ما در مسیر تند باد انحراف قرار دارند؟

انسان از نظر ماهیت ذهن و نهاد فکری اش به انحراف گرایش داشته و به هدایت تمایل دارد.

متاسفانه بسیاری از خانواده‌ها بدون توجه به شرایط سنی و آمادگی فرزندان‌شان نسبت به انحرافات جنسی آنها کم‌توجه هستند.

لازم است خانواده‌ها برای فرزندان مخصوصاً پسران بدون توجه به مادیت و شرایط تشریفاتی زندگی و گراف آستین همت بالا رزده و مقدمات ازدواج آنها را فراهم کنند.

درنگ

معنی قرب به خدا

نزدیک شدن به خدا، نزدیک شدن حقیقی است نه
نزدیک شدن مجازی و تعبیری. واقعا انسان به خدا
نزدیک تر می شود اما خیال نکند که این نزدیک شدن
به معنی این است که یک فاصله را کم می کنیم. صحبت
فاصله در میان نیست، پس چیست؟ می گوید خدای
تبارک و تعالی کمال مطلق است، وجود بی حد است،
کانون لایتناهی هستی است. او علم محض است، عین
علم است. به تعبیر میرداماد **عِلْمُ كُلُّهُ وَ كُلُّهُ الْعِلْمُ، قُدْرَةُ
كُلُّهُ وَ كُلُّهُ الْقُدْرَةُ، حَيَاةُ كُلُّهُ وَ كُلُّهُ الْحَيَاةُ، ارَادَةُ كُلُّهُ وَ كُلُّهُ
الْارَادَةُ**، او کمال مطلق است. موجودات به حسب
کمالات واقعی وجودی که کسب می کنند به کانون
و مرکز و واقعیت هستی، واقعا نزدیک می شوند. این
نزدیک شدن نزدیکی واقعی است؛ جسمانی نیست
ولی واقعی و حقیقی است، مجاز و تعبیر نیست، از نوع
مقرب شدن یک انسان در اجتماع در نزد یک صاحب
قدرت یا از نوع مقرب شدن یک فرزند در نزد پدر
نیست که به معنی این است که آثار لطفش بیشتر
است؛ نه، واقعا پیغمبر از ما به خدا نزدیک تر است،
واقعا امیرالمؤمنین از ما به خدا نزدیک تر است. این
قرب، قرب واقعی است و در نتیجه آنجا که ما عبادت
می کنیم، عبودیت انجام می دهیم اگر واقعا عبودیت
ما عبودیت باشد، ما قدم به قدم به سوی خدا [حرکت
می کنیم.] باز «قدم» هم که من می گویم، تعبیر است و
دیگر این کلمات اینجاد درست نیست. «سیر» بگوییم؛
چون اشخاصی نظیر علی بن الحسین علیه السلام در
اینجا تعبیر کرده اند، ما هم تعبیر می کنیم. امام علی بن
الحسین (ع) می گوید: **اللَّهُمَّ اِنِّي اَجِدُ سُبُلَ الْمَطَالِبِ
اِلَيْكَ مُشْرَعَةً وَ مَنَاهِلَ الرِّجَاءِ كَذِكِّكَ مُثْرَعَةً وَ اَعْلَمُ اَنَّكَ
لِلرَّاجِينَ بِمَوْضِعِ اجَابَةٍ وَ لِلْمُتَهَوِّفِينَ بِمُرَدِّ اجَابَتَا**
آنجا که می گوید: **وَ اِنَّ الرَّاجِلَ اِلَيْكَ قَرِيبُ الْمَسَافَةِ** خدایا
آن مسافری که به سوی تو حرکت و کوچ می کند راهش
نزدیک است، راه های خیلی دوری نباید طی کند،
ساختن نزدیک است.

یکی از آن گنجینه‌های بزرگی که در دنیای شیعه وجود دارد، این دعاهاست. به خدا قسم گنجینه‌ای است از معرفت. اگر ما هیچ دلیل دیگری نداشتیم غیر از دعاهایی که داریم، از علی بن ابی طالب علیه السلام صحیفه علویه، از زین العابدین علیه السلام صحیفه سجادیه یا دعاهای غیر صحیفه سجادیه، اگر ما جز دعای کمیل از علی (ع) و جز دعای ابو حمزه از علی بن الحسین (ع) نداشتیم و اسلام در ۱۴ قرن چیز دیگری نداشت، همین‌که توسط دو نفر از شاگردان اسلام از آن دنیای بدویت و جهالت، چنین دو اثری ظاهر شده، کافی است. آن قدر اینها واج و رفعت دارد که اصلاً عاجز جز این چیزی نیست.

به هر حال، می‌گویند تقرب، تقرب واقعی است. حقیقت است و انسان به راستی به خدا نزدیک می‌شود. این نزدیک شدن به خدا یعنی چه؟ یعنی خدا که کمال مطلق است، ما مرتب کمالات بیشتری پیدا می‌کنیم. خدا علم علی‌الاطلاق است؛ بر علم و ایمان و بصیرت ما افزوده می‌شود. خدا قدرت علی‌الاطلاق است؛ بر قدرت ما افزوده می‌شود. خدا حیات علی‌الاطلاق و اراده علی‌الاطلاق است؛ بر حیات و اراده ما افزوده می‌شود. پس در مسأله عبودیت [و این که] بندگی کن (به قول آن شاعر «بندگی کن تا که سلطانت کنند» یا به تعبیر امام جعفر صادق (ع) *اَلْعُبُودِيَّةُ جَوْهَرُهُ كَهْلُهَا الرُّبُوبِيَّةُ*) هرچه که در راه عبودیت جلو بروی، بر ربوبیت و خداوندگاری تو (نه خدای العیاذ بالله...)، بر صاحب بودن و تسلط و قدرت تو افزوده می‌شود. عبادت راه کسب قدرت و تسلط است.

برگرفته از کتاب آزادی‌های معنوی

استاد شهید مرتضی مطهری

ارتباط رسانه و سبک زندگی

سبک زندگی؛ فرهنگ، خانواده و رسانه

سبک زندگی از زمره مفاهیمی است که پژوهشگران حوزه جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی برای بیان پاره‌ای از واقعیت‌های فرهنگی جامعه آن را به کار می‌برند و دامنه به کارگیری آن در ادبیات علوم اجتماعی و مطالعات فرهنگی بعضی معتقدان این مفهوم قابلیت جانشینی بسیاری از واژگان موجود می‌تواند به نحو دقیق‌تری، گویای واقعیت پیچیده رفتارها و حتی نگرش‌های معاصر ما باشد و حتی برخی اندیشمندان به کارگیری آن به جای مفاهیم نام مطرح کرده‌اند.

معرفی

در حقیقت، سبک زندگی در رشته مطالعات فرهنگی به مجموعه رفتارها، مدل‌ها و الگوهای کنش هر فرد اطلاق می‌شود که معطوف به ابعاد هنجاری، رفتاری و معنایی زندگی اجتماعی او باشد و نشان‌دهنده کم و کیف نظام باورها، کنش‌ها و واکنش‌های فرد و جامعه است. به عبارتی سبک زندگی دلالت بر ماهیت و محتوای روابط، تعاملات و کنش‌های اشخاص و آحاد مردم در هر جامعه دارد.

هر اصطلاحی از علوم اجتماعی مانند سایر علوم در فضای مفهومی آن قابل درک است. سبک زندگی نیز به عنوان یکی از اصطلاحات علوم اجتماعی، پیوند مستقیم و وثیقی با مجموعه‌ای از مفاهیم دارد؛ مفاهیمی مانند عینیت و ذهنیت، فرهنگ و جامعه، فرهنگ عینی و ذهنی، صورت (شکل)

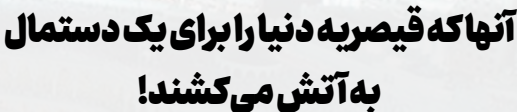
ذهنیت، فرهنگ و جامعه، فرهنگ عینی و ذهنی، صورت (شکل، فرمت، قالب و

ظرف) و مظلروف و محتوا، رفتار و معنا (نگرش، ارزش و هنجار)، اخلاق و ایدئولوژی، سنت و نوگرایی (تجدد)، شخصیت و هویت (فردی و جمعی)، وراثت و محیط، فردیت و عمومیت (تفرد و تعمیم)، خلاقیت و بازتولید، تولید و مصرف، طبقه و قشر (بندی) اجتماعی، زیبایی شناسی (سلیقه) و نیاز، مقبولیت و مشروعیت و ... بدون شناخت این روابط متکثر و متنوع، درک درستی از سبک زندگی و نظریه های مربوط به آن به دست نخواهد آمد. به این لحاظ، هر محققی که می خواهد در این حوزه به مطالعه بپردازد، موظف به روشن کردن معنای سبک زندگی است که آن را در نظر دارد؛ معنایی که حداقل رابطه سبک زندگی را با سایر پدیده ها و مفاهیم همجوار نشان می دهد.

سید محمد غفار نیک‌نام‌رادر در کتاب سبک زندگی؛ فرهنگ، خانواده و رسانه به دنبال عوامل و فاکتورهای مؤثر در تغییرات اجتماعی و فرهنگی در جامعه نیست، بلکه برآیند این تغییرات را که همان سبک زندگی است مورد ارزیابی، واکاوی، نقد و بررسی قرار داده و در نهایت راهکارهای بهبود شرایط واقعی سبک زندگی به شیوه‌های مدرن امروزی و علمی ارائه می‌کند.

در کتاب سبک زندگی درمی یابیم؛ وضعیت امروز چگونه است و در حال حاضر چه سبک زندگی داریم؟
زیر پوست شهر و در میان جوانان چه اتفاقاتی می افتد؟

عادات و سبک زندگی مردم امر مهمی است و امروز اندیشمندان غربی هم از شیوه زندگی غربی دفاع نمی‌کنند و آراستگی به فضایل انسانی و زندگی پرهیزکارانه نیز در نظر همه‌کس شرط کمال و صورتی از آن است. پس یکی از مشکلات ما مقایسه و انتخاب میان دو صورت و شیوه زندگی نیست، بلکه در شرایط امکان تحقق آنهاست. برای پاسخ به سؤالات رهبر انقلاب باید به این فرضیه نیز توجه جدی کرد که شیوه زندگی غربی در پناه قدرت تکنیک پدید آمده و در سراسر روی زمین بسط یافته است. حکمرانی این قدرت‌ها اقتضای شیوه زندگی خاص دارد و بسیار بعید به نظر می‌آید که معنای اخلاقی و دینی فضیلت و پارسایی بتواند در پناه آن دوام بیاورد. اینجا قصد تکنیک‌ستیزی نداریم، بلکه بحث ما توجه به تأثیرات ملزومات قطعی زندگی تکنولوژی زده بر سبک زندگی است.

مدعیان تمدن و آزادی در قرن اخیر می‌گویند اسلام دین زور و شمشیر است! همان کسانی که آتش جنگ‌های جهانی را شعله‌ور ساخته و دنیا را زیر و رو کردند. باز هم هرگاه غریزه مادپرستی‌شان ندا دهد که خطری مختصر مطامع‌شان را نمی‌کند، قیصریه دنیا را برای یک دستمال به آتش می‌کشند.

کسی نیست از اینان بیرسد آیا ضرر ریشه‌دار شدن شرک در دنیا و انحطاط یافتن اخلاق فاضله بشر و مردن فضائل نفسانی و احاطه یافتن فساد بر زمین و بر اهل زمین، زیاد است یا کوتاه شدن دست جنایتکار شما از چند و جب زمین یا چند درهم مختصر خسارت دیدنتان؟ و چه خوب معرفی کرده است قرآن کریم این جنس دو پا را که فرموده: «إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ»

ترجمه تفسیر المیزان، ج ۴، ص ۲۶۰